

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

16 Vtrùm ve[n]ditiones & emptiones reciprocæ eiusdem rei diuerso pretio,
quas Hispani vocant Baratras & Mohatras, sint licitæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

in emptorem ita fuit pendens, vt conditione non impleta penitus euaneſcat ac ſi numquam fuiſſet: irritatio enim retrotrahitur ad tempus contractus. Si verò hoc pactum conceptum fuit verbis obliquis ſeu indirectis; (id eſt, quibus ſignificatur contractum eſſe reſcindendum in poſterum, vel rem redituram ad venditorem) tunc fructus medi j temporis pertinent ad emptorem. ratio eſt; quia tunc irritatio contractus non cenſetur retrotrahi vſque ad tempus celebrationis, ſed fieri ſolum in poſterum: ac proinde fructus prioris temporis manent apud emptorem. In his tamen non tam formula verborum inſpicienda, (quæ ſæpè ambigua eſt) quàm mens contrahentium; ſi in foro conſcientiæ agatur.

125 Si ex pacto additionis in diem reſoluitur. Quartò, Reſoluitur ex pacto additionis in diem dicitur autem venditio ex pacto additionis in diem reſolui, quando res alicui eſt vendita ea lege, vt ſi intra certum tempus, (v.g. intra menſem vel annum) alius meliorem conditionem obrulerit, res ſit inempta; & interim alius meliorem conditionem aſſert, offerendo maius pretiũ, vel commodiorem ſolutionem, vel minori cum onere; vt explicat Couarr. ſuprà. & patet ex L. 1. & 4. de additione in diem. In hoc caſu idem dicendum, quod in tertio; nam eadem vtriuſque eſt ratio, vt oſtendit d. loco Couarruias.

126 Dominium quo modo redant ad venditorem. Aduertendum eſt autem Primò, In vtroque caſu, ſi pactum conceptum ſit verbis directis, dominium redire ad venditorem, etiam antequam res ei ab emptore reddita fuerit. Si autem verbis obliquis, non redire ante traditionem: iuxta communem ſententiam DD. quamuis probabile ſit, in quarto caſu dominium redire ante traditionem, etiam ſi verbis obliquis pactum fuerit conceptum, vt docet Couarruias ſuprà.

127 Veſtigal. Secundò, In neutro caſu debet veſtigal ex venditione ſolui conſuetum, ſi pactum verbis directis in initium fuit. ratio eſt, quia ex vi pacti ita diſſoluitur, ac ſi numquam fuiſſet. retrotrahitur enim irritatio ad tempus contractus. Nec refert, quod venditio fuit abſoluta, non conditionalis; quia dominium, & omne ius acquiſitum ex illa venditione, fuit quali conditionatum, & dependens ex euentu futuro. ſi autem conceptum fuit verbis obliquis, debetur; quia tunc non retrotrahitur irritatio, ſed ſolum valet in poſterum. vnde venditio vim habuit abſolutam vſque ad tempus, quo incipit eſſe irritum. ac proinde ex ea eſt ius acquiſitum Principi, ſicut ex venditione, qua reſoluitur per pactum de reuocando. vide Gomezium c. 2. n. 31. vbi hanc rem clarè & fuſè proſequitur.

128 Si ſit conditionalis. Quintò, Si venditio ſit conditionalis, & conditio impleta non fuerit: tunc enim venditio eſt irrita. In hoc caſu, fructus omnes ante conditionem impletam percepti, pertinent ad venditorem. Nec refert, quòd res tradita fuerit, & pretium ſolutum; quia venditio non fuit perfectã, (nam eius perfectio & impletio pendebat à conditione) ac proinde traditio illa nullam vim habuit ad transferendum abſolutum dominium rei vel fructuum in emptorem. Dico abſolutum, quia tranſferat aliquale dominium & ius in re, vt colligitur ex L. Sub conditione, de ſolutionibus; & notant ibidem DD. cum Bartolo; ſed illud pendet omnino ab euentu conditionis, eaque non eueniente euaneſcit, quali ab initio non fuiſſet.

Si tamen emptor ex ſolutione pretij pateretur

iaſturam lucri, poſſet eius æſtimationem ab initio deducere in pactum, vt ſi conditio impleta non fuerit, ei fiat compenſatio. Si verò conditio impleta fuerit, tunc omnes iſti fructus pertinent ad emptorem, ſicut & res ipſa. ratio eſt, quia ea eſt natura contractus conditionalis, vt impleta conditione, eius vis retrotrahatur ad tempus contractus; quali tunc purè celebratus fuiſſet, & quali conditio tunc fuiſſet præſens, vt ſuprà dubit. 1. dictum eſt. & docet Gomezius tom. 2. cap. 2. num. 30. ex multis Iuribus, & fuſius cap. 11. num. 30. niſi ſit conditio poteſtaria, (vt aiunt Iuriſperiti) id eſt, cuius tota impletio eſt in poteſtate eius cui imponitur. hæc enim non retrotrahit contractum, vt ibidem docet Gomezius. quod intellige, niſi alia ſit mens contrahentium, quaè maxime in foro conſcientiæ ſpectanda.

DUBITATIO XVI.

Utrum venditiones & emptiones reciproca eiusdem rei diuerſo pretio, quas Hiſpani vocant Baratas & Moharras, ſint licita:

Exemplum ſit, Perit quis 100. aureos mutuos mercator non vult mutuare, ſed paratus eſt vedere illi merces credito, ſummo pretio, v.g. 105. vel 106. aureis, vt eas vendat pecunia numerata cui voluerit: ille emptas offert mercatori, qui eaſdem emit vel potiùs redimit pecunia numerata, ſed minoris, pretio nimirum medio vel infimo; v.g. 100. aureis, & ille manet debitor 105.

Quidam DD. exiſtimant id eſſe iniuſtum, & palliatam vſuram, quando idè redimit, qui vendidit. Sed verius eſt non eſſe iniuſtum, etiam ſi redimat ipſe venditor, modo intra limites iuſti pretij conſiſtat; ita vt quando vendit credito, non excedat pretium rigorofum, & quando redimit numerato, non deſcendat infra iuſtum infimum; ita Nauarrus 23. n. 91. & Petrus Nauarra lib. 3. c. 2. num. 170. & alij recentiores. Ratio eſt; quia & venditio prima iuſta eſt, cum fiat iuſto pretio, quamuis ſummo; & ſecunda etiam eſt iuſta, qua eadem merces reuenduntur. Nec refert, quòd hæc reuenditio fiat pretio infimo; tum quia pretium infimum etiam eſt iuſtum, præſertim in numerata pecunia; tum quia merces, quaè à venditore ingeruntur, vileſcunt. Nec etiam refert, quòd idem ſit emptor, qui antè erat venditor; quia ſi alius quiuis poterat illo pretio emere, cur non ille qui vendidit? Imò beneficium alteri in hoc præſtari videtur, dum ille liberatur à quaerendis aliis emptoribus & ſumptibus in proximas faciendis. non tamen poteſt illum ad hoc cogere, ſed debet omnino liberum relinquere.

Aduerte tamen, hunc modum contrahendi ſæpè non carere culpa in mercatore, qui ex compoſito ita vendit, vt pretio infimo redimat. nam Primò peccare poteſt contra charitatem; vt ſi cogat miſerum aliquem hominem emere merces, quibus non eget, magno illius diſpendio; cum poſſit illi facile, & abſq; ſuo incommodo mutuũ dare. Secundò peccare poteſt præbendo malum exemplum; nam contractus ille habet ſpeciem mali, & ſuſpicionem vſuræ. Tertio, ſeipſum & ſuos inſamando. non tamen tenetur ad reſtitutionem (vt

Bb 2 inquit

inquit Nauarrus) quod intellige non teneri ex iustitia, sed fieri potest vt teneatur ex charitate; vt si alter sit pauper, & graue sit illi tale detrimentum: cum enim ipse sit causa illius grauis incommodi, tenetur illud amouere ex charitate, si commodè potest. cessante tamen paupertate alterius, non teneretur; quia nec charitas nec iustitia illum obligat. Quod si vendidisset bona fide, nihil de redemptione cogitans, & postea rogatus redimeret praesenti pecunia, non peccaret, vt rectè docet Angelus Usura 1. nu. 60. idem dicendum si ipse iustam aliquam rationem habeat sic contrahendi cum aliquo diuite, & scandalum absit.

DUBITATIO XVII.

Utrum is qui vendidit rem alienam, possit retinere pretium.

Hanc dubitationem attigimus c. 14. dubit. 1. & 5. & cap. 20. dub. 18. num. 163.

Notandum est, quod ille vel bona fide vendidit, nesciens esse alienam, vel mala: rursus vel ditior factus est, vel non est.

133 *Si bona fide vendidit.* Dico Primò, Si bona fide vendidit, & non est factus locupletior, non tenetur domino ad pretij restitutionem. Probat, quia neque ratione rei accepta; cum hæc apud ipsum non extet, nec vllum ex ea pereperit emolumentum: neque ratione iniustæ acceptionis; cum nullam iniustitiam commiserit. neque etiam emptori, quamdiu emptor rem illam retinet; quia contractus fuit validus, & emptor nullum ex illo damnatum accepit. Si tamen res euincatur, vel domino restituatur, tenebitur emptori de euictione. Non tamen tenetur monere emptorem esse alienam, si casu contigerit id eum resciscere; quia non tenetur cum pari suo damno curare, vt alteri fiat restitutio eius, quod nulla eius culpa perit, vel alienatum est. vide supra cap. 14. dub. 1. & 5.

134 Dico Secundò, Si factus est locupletior ex venditione, tenetur illud lucrum restituere domino: quia illud lucrum supplet vicem rei alienæ. vnde etiam non sit alienum, tamen quia in locum eius successit, & ex ea prouenit, debet restitui, veluti fructus rei. par enim non est, vt quis ex re aliena ditescat absque sua industria. Secus si illud lucrum ex industria proneniat, vt si rem detulit in alium locum, vbi pluri vendidit: tunc enim non tenebitur illud restituere, quia est fructus industria; vt supra loco citato ostensum est.

135 *Si mala fide vendidit.* Dico Tertio, Si mala fide vendidit, & non est factus locupletior, eò quod tantidem emerit, distinguendum est: vel enim poterat rem domino restituere, vel non poterat. Si poterat rem domino restituere, & eam alienauit, communis ferè DD. sententia est, teneri ad restitutionem pretij seu aestimationis. ratio est, quia eam alienando, damnium infert; sicut si eam perimeret. & alias nullum ius ad illam alienandam habebat. Secus est, dum res empta à fure, eidem restituitur: hoc enim non est alienare, aut in alium transferre, sed contractum priorem resolvere: quod iuxta probabilem sententiam poterat facere, ad vitandum damnium pretij, si alia ratione cauere non poterat, vt dictum est cap. 14. dubit. 3. Verum extra hunc casum tenebatur etiam cum damno pretij, rem

domino restituere, vnde si non fecerit, tenebitur compensare aestimationem. Si verò non poterat eam domino restituere, & per alienationem non reddidit eam recuperatu difficiliorem, non videtur domino teneri; nisi quatenus ex illa alienatione est factus ditior. Ratio est, quia per illam alienationem nihil damni intulit domino. Itaque non tenetur ratione rei acceptæ; neque ratione iniustæ acceptionis. suppono enim, quod ipse domino eam non eriperit; neque sit causa cur ei restitui non possit. Confirmatur, quia ob hanc causam multi DD. tradunt, emptum à fure etiam mala fide, posse eidem restitui, ad pretium recuperandum; etiam si domino restitui possit, vt supra cap. 14. dubit. 3. ostensum est: ergo multò magis, quando non potest restitui, poterit absque iniuria alteri vendi.

Hac ratione multi in Anglia & Hollandia, qui bona Ecclesiastica immobilia ab aliis empta, aliis postea vendiderunt, excusari possunt à restitutione. per hanc enim venditionem nihil damni Ecclesiæ, cui illa bona, hoc statu rerum, restitui non possunt, intulerunt. Vnde non tenentur Ecclesiæ restituere pretium, vel æquiualens. Si tamen ex fructibus, vel venditione, facti sint locupletiores, tenentur extenus: nam fructus sunt Ecclesiæ, hoc ipso, quo in re Ecclesiæ nascuntur: & lucrum ex venditione, etiam Ecclesiæ non sit; est tamen ei debitum, tamquam id quod succedit in locum rei, nisi ex industria prouenierit.

Neque etiam hi tenentur emptoribus, qui ab ipsis ea bona emerunt; quia etiam contractus fuerit irritus, & consequenter non fuerit translatum dominium pretij, vt patet ex dictis c. 20. dub. 18. tamen quia venditor illud volente emptore accepit & retinet, & emptor nollit dissoluere contractum, & restituere emptum; non tenetur venditor illi pretium restituere, sed potest retinere loco rei venditæ. Si tamen emptor vellet dissoluere contractum, & emptum restituere, deberet venditor ei reddere pretium, quia ab initio contractus fuit irritus.

DUBITATIO XVIII.

Utrum licitum sit aliquando rem alienam emere, & emptam retinere.

Videtur non posse vniquam emi, aut retineri res talis. Primò, Quia venditor non potest eam vendere, cum sit raptor, fur, aut iniquus detentor, sed tenetur restituere domino: ergo nec emptor potest emere. Secundo, Quia per talem venditionem non transfertur dominium (non enim venditor potest transferre in alterum ius, quod ipsemet non habet) ac proinde manet aliena in specie, atque res aliena restituenda est domino, si fieri potest: vel si non potest, eò quod ignoretur, danda est in pauperes; illa enim censetur domini voluntas, & sic quodammodo ipsi domino in pauperibus restituitur. nam fructus restitutionis redundat in dominum, cum pauperes pro ipso orent; vt passim DD. docent. Tertio, Qui emunt res furtiuas vel raptas, fiunt participes criminis, & quodammodo fouent auctores in crimine: si enim non inuenirent emptores, non raperent aliorum merces.